

Tidligere utkommet i serien
FIRE SØSKEN

1. TYSKERTØS
2. FRIHETENS PRIS
3. SPOR I RIMFROST
4. FRAMTIDENS MENN
5. ILD I KALD ASKE
6. MAKTEN OG ÆREN
7. DOBBELTSPILL
8. TYSKERUNGEN
9. SENSOMMER
10. BRENTE SPOR
11. VENNER OG FIENDER
12. FORTID OG FRAMTID
13. FRYKT OG LENGSEL
14. I LOVENS NAVN

FIRE SØSKEN

Willy Ustad

DØDENS HUS

BLADKOMPANIET A.S
OSLO 1995

dommens usynlige venn som greide alt, da er det fare på ferde.

De fleste beskrevne tilfellene fra USA later likevel til å være ganske harmløse, selv om de har medført store sosiale, arbeidsmessige og ikke minst ekteskape-lige problemer.

Litteraturen omfatter bl.a. en kvinne som utviklet to nye personligheter i tillegg til sin opprinnelige. Den ene personligheten var den som kunne greie «alt» og var ytterst dominerende, den andre var en som tilpas-set seg en vanskelig situasjon i heimen ved taus under-kastelse.

Nesten alltid kaller den «andre» personligheten seg ved et annet navn, og svært ofte ser den ned på den opprinnelige – den som ikke strakk til.

Tilstanden multippel personlighet må ikke forveks-les med schizofreni, som er noe helt annet!

Normalitet betyr fleksibilitet.

Amerikanske psykologer mener at én av mange mulige årsaker til multippel personlighet er at personen ikke kan – eller ikke får lov til – å strekke sine egne evner optimalt.

Han/hun tvinges til å leve i en altfor snever ramme. De fleste av oss opplever vel akkurat det, men det sunne mennesket kompenserer ofte ved å skape seg utfordrin-ger som bekrefter oss selv når vi mestrer dem.

Enkelt sagt: Det er for å bekrefte oss selv og kom-pensere for de utfordringene som er nektet oss i livsog arbeidssituasjonen at vi rafter i Sjoa eller hopper i strikk. Det ikke fullt så sunne mennesket kan ofte nok kom-pensere ved å skape farlige situasjoner for seg selv *på en slik måte at andre også settes i fare.*

Fyren som kjører 150 i 60-sonen kan være et nær-liggende eksempel . . .

Som ved er Bakklandet ypperlig – sier Alf Kratz, men bydelen er i dag anerkjent som både trivelig og verneverdig.

Men murhuset i bakgården som Alf hevder vil ramle ned, – det falt faktisk ned av seg selv i 1964!

Tollfri rå tobakk?

Merkelige regler, men slik er de, – den dag i dag.

Fellende dom i lukket rett?

Påstanden i «Ane»s artikkel om fellende dommer i lukket rett over likviderte er ikke bekreftet, men er fremsatt *muntlig* overfor forfatteren.

Likvidasjoner.

De likvidasjonene som tyskerne og deres håndlan-gere foretok under krigen, er et velkjent tema. Mindre kjent er det at både Hjemmefronten/Milorg og nord-menn som var engelske agenter likviderte et betydelig antall nordmenn. De fleste av disse nordmennene var folk som ble mistenkt for angiveri. I den sammenheng må man huske at Gestapo hadde en del «provokatører», dvs nordmenn som arbeidet for Gestapo, men ga seg ut for motstandsmenn for å infiltrere og avsløre mot-standsgrupper.

Opptakten.

England ønsket å binde størst mulig tyske styrker i Norge, for å lette presset på selve krigssonene. Dette

kunne bl.a. oppnås gjennom å gjennomføre aksjoner som ville øke tyskernes behov for kontroll.

Den norske regjeringen i London var forbeholden – de fryktet represalier mot sivilbefolkningen, og ønsket aksjonene begrenset til slikt som var uomgjengelig nødvendig.

Folkeretten ga heller ikke stort spillerom, den tillot okkupanten å utnytte det okkuperte landets ressurser helt til sultegrensen.

Telavåg-affæren satte saken på spissen. Etter raidet mot Telavåg i april 1942, brente tyskerne bygden, slaktet alle dyr og tok hele befolkningen til fange. 30 av dem kom aldri tilbake.

Operasjon «Bittern».

I juni 1942 satte engelske Special Operations Executive – SOE – i gang Operasjon Bittern, for å «likvidere notoriske forrædere», som det sto. Med «notoriske forrædere» mentes angivere, i første rekke de som både hadde begått angiveri og som hadde mulighet til å gjøre det igjen.

Hvem ga ordre om likvidasjon?

SOE ga selvsagt ordrene til sine egne agenter. De fleste av disse var folk som hadde rømt til England i tiden før Hjemmefronten kom skikkelig i gang.

Hjemmefronten/Milorg utførte likvidasjoner dels på ordre fra England eller den norske legasjon i Stockholm.

I følge mine kilder kunne også ordre komme fra et mye lavere nivå, ned til lederen av en motstandsgruppe.

Dette kan anses bekreftet ved Milorgs «eksportsjef» Motzfeldts vitneforklaring i saken mot de to norske grenselosene som drepte et jødisk ektepar ved Skrik-

tjenn i Trøgstad: «Vi hadde meget strenge instruksjoner. Våre folk var å betrakte som soldater ved fronten. Om nødvendig måtte de ta menneskeliv».

Vitneutsagnet kan neppe bety annet enn at i en akutt situasjon var avgjørelsen tillagt den enkelte mann, dersom han ikke kunne rådføre seg med noen. Dette går altså lenger enn til en plutselig kampsituasjon, *da* blir det jo en selvsagt ting . . .

Hvor mange?

Det er her det begynner å bli vanskelig.

Doktor Inger Cecilie Stridsklev har gjennom mange år samlet et materiale som antyder rundt 100 likvidasjoner.

Hjemmefrontmuseet har en liste som omfatter bare 65 navn.

Doktor Stridsklev har så langt ikke fått anledning til å se denne listen for å sammenligne med sitt eget materiale.

Neste avsnitt kan derfor kalles en vurdering foretatt med for lite underlagsmateriale, noe leseren bør være klar over.

Hvorfor skiller det 30-35 navn?

Jeg skal gi noen eksempler på drepte som muligens ikke er med på Hjemmefrontmuseets liste, fordi de faller i en slags gråsoner:

– En kvinne som sto sammen med en mann ble truffet av kuler som en mann på sykkel avfyrte. Kvinnen ble drept, men mannen – som kalles en «kjent angiver» i den norske Londonavisen «Norsk Tidend» overlevde. Han ble forøvrig frikjent, etter å ha sittet fire år i fengsel.

– En annen kvinne ble drept sammen med sin mann,

da håndgranater ble kastet inn gjennom soveroms-
vinduet.

– En tredje kvinne ble drept da commando-solda-
ter gikk i land et sted på norskekysten og brente den
bedriften hennes mann ledet. Etter mine opplysninger
var det ingen kamper på stedet.

– Til sist, det jødiske ekteparet som ble drept av
norske grenseloser og senket i et tjern. Dersom man
tar seg Motzfeldts vitneutsagn etterrettelig, og det bør
man nok, må dette kalles en likvidasjon i henhold til
«streng instruks». Retten godtok utsagnet, og de to
grenselosene ble frikjent.

– En mann på skogstur var heldigere. Han støtte
tilfeldig på en Hjemmefrontgruppe som arbeidet med
våpenutstyret sitt! Gruppen diskuterte i fullt alvor om
de skulle drepe ham for å beskytte seg selv, men det
endte med at de lot ham gå. Og mannen holdt tett . . .

Det er en mulighet for at forskjellen i tall mellom
Hjemmefrontmuseet og doktor Stridsklevs materiale
skyldes at slike tilfeller som nevnt ovenfor ikke er skrevet
inn i listen, men holdt utenfor og nærmest ansett som
«ulykker».

Dersom det er slik, og uskyldige mennesker har mis-
tet livet, bør det avklares hvem det gjelder, slik at deres
navn kan renavskes. I de lokalmiljøene som kjenner de
enkelte saker, vil deres navn med urette være forbundet
med forræderi.

Man kan bare tenke seg hva den tilfeldige turgå-
erens ettermæle ville blitt, dersom Hjemmefrontgrup-
pen hadde drept ham.

Det ville blitt «Ååå, de tok vel ikke livet av ham
uten grunn.» Og en ærlig manns navn ville vært øde-
lagt.

For stor og for liten åpenhet – like galt?

I den første tiden etter krigen ble gjerne landssvik-
dømte hengt ut i pressen med navn og bilde, ned til de
minste sakene.

Dette gjaldt også noen av de likviderte, særlig de som
hadde vært mer eller mindre «offentlige personer».

Ellers var et fåtall navngitt. De fleste navnene finner
man faktisk i pressen under krigen – drap gikk ikke
avisene forbi, den gangen heller.

Tausheten i nåtid har liten hensikt når det gjelder å
beskytte personers navn og ettermæle – lokalmiljøene
kjenner disse navnene så utmerket godt, uansett.

For å skille de som ble drept fordi de sto for nær eller
sov i samme seng som et likvidasjonsmål, er tausheten
i dag bare til hinder for en renavsking.